

Коваленко О.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053, м.Київ, Україна
o.kovalenko@kubg.edu.ua

ORCID ID: 000-0002-5957-7256

ДІАГНОСТУВАННЯ ПЕДАГОГІВ ЯК ОСНОВНА ЗАСАДА МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТЬНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті, на основі опрацювання тлумачних словників, енциклопедій, довідників тощо, представлена дефінітивна характеристика основних понять дослідження «діагноз», «діагностування», «педагогічне діагностування», «діагностика педагогічної діяльності» та охарактеризовано значення діагностування педагогів як основної засади методичного супроводу організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Представлено ретроспективний огляд використання діагностування в педагогіці. Подано цитування нормативно-правових документів з питань освіти щодо організації методичного супроводу на діагностичних засадах. Представлені результати опрацювання психолого-педагогічних досліджень щодо діагностування у вітчизняній і зарубіжній педагогіці. Подана класифікація методів діагностування (спостереження, самоаналіз і самооцінка, анкетування, заповнення діагностичних карт тощо) та її принципів. Окреслені методичні рекомендації щодо використання діагностування педагогів як основної засади методичного супроводу освітнього процесу у закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: адресність методичного супроводу, діагностування, методи діагностування, методичний супровід, індивідуальний підхід, критерії оцінювання.

© Коваленко О.В., 2021

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2021

Вступ. Освіта є пріоритетним напрямом державної політики в Україні. Держава виходить з того, що освіта — це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурно-духовного розвитку суспільства, забезпечення національних інтересів, створення умов для самореалізації кожної особистості, про що йшлося на Всеукраїнському партнерському форумі «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями» 09. 02. 2021 р. (<https://www.youtube.com/watch?v=QLGkzN602n8>).

Серед основних проблем, викликів та ризиків у розбудові національної системи освіти в умовах децентралізації на Форумі названа та проблема, яка турбує багатьох освітян на усіх рівнях освіти — руйнування психолого-педагогічного і науково-методичного супроводу освітнього процесу на рівні ОТГ, районів і міст, а саме — ліквідація районних (міських) науково-методичних кабінетів і центрів. Попри те, що доповідачами на Форумі авнсувався процес реформування цієї служби і створення натомість нової, але... Це вимагає критичного осмислення ситуації, яка склалась і зосередження зусиль на вирішенні

означеної проблеми на рівні кожного конкретного закладу освіти, адже залишити педагогів у організації освітнього процесу без конкретного методичного супроводу і допомоги не можна. Саме тому основна відповідальність за методичний супровід і допомогу у організації освітнього процесу кожному педагогу дошкільнят покладається на директорів та вихователів-методистів закладів дошкільної освіти. Ефективність реалізації цього питання напряму залежить від володіння керівниками ЗДО сучасними підходами до організації методичного супроводу та інструментарієм діагностування.

Мета статті — на основі опрацювання психолого-педагогічних досліджень розкрити сутність і зміст діагностування педагогів, а також окреслити рекомендації щодо здійснення діагностування педагогів як основної засади методичного супроводу освітнього процесу у закладі дошкільної освіти.

Дефінітивна характеристика основних понять дослідження. До основних понять дослідження ми віднесли: «діагноз», «діагностика», «діагностування». Щоб розібратись у значенні цих дефініцій

нами були опрацьовані тлумачні та орфографічні словники, енциклопедії, довідники тощо.

Поняття діагноз (від грець. *dia* – «прозорий» та *гнозист* – «знання») — короткий лікарський висновок про характер і суть захворювання на підставі всебічного дослідження хворого; визначення хвороби (Академічний тлумачний словник української мови (1970-1980) <http://sum.in.ua/s/diaghnoz>).

Діагностика (грець. — «здібний розпізнавати») — розділ клінічної медицини, який вивчає зміст і методи процесу розпізнавання хвороб. Терміном діагностика позначають також власне процес розпізнавання хвороби (Краткая медицинская энциклопедия: в 3-х т. АМН СССР. гл. ред. Б. В. Петровский, 1989. с.408.)

Педагогічна діагностика (грець. «здатність розпізнавати») — це процес постановки діагнозу, т.т. встановлення рівня розвитку суб'єкта діагностики; система технологій, процедур, засобів, методик і методів отримання інформації про стан та розвиток педагогічних систем. Зміст педагогічної діагностики полягає у спостереженні якісних змін, які відбуваються в суб'єкті діагностики.

Один з перших дослідників цього поняття К. Інгенкамп педагогічну діагностику розглядає як процес розпізнавання явищ і визначення їх стану в певний момент на основі використання необхідних для цього параметрів. Таке трактування дозволяє стверджувати, що педагогічна діагностика є самостійним видом діяльності, який має свою сутність, цілі і завдання (Ингенкамп К., 1991, с.5.)

Тлумачення поняття діагностики якості педагогічної діяльності О. Бондарчук та Г.Ельнікова подають так: (грець. — «здатний розпізнавати») — процес виявлення і опису актуального стану педагогічної діяльності та його причин, об'єктивних тенденцій і прогнозування якості педагогічної діяльності тощо (Енциклопедія освіти, 2008, с.216-217).

Значення діагностики та її завдання в галузі соціальних відносин і процесів є аналогічним до виявлення характеру захворювання в медицині: якщо вчасно і правильно не визначені ознаки і причини виникнення захворювання, то не можна сподіватись на успішне лікування і результат. Неправильний діагноз не тільки знецінює зусилля лікарів, але й зводить до нуля шанси на одужання хворого. Другою важливою особливістю діагностики є прогностичний характер її висновків. Прогноз потрібний для того, щоб внести необхідні корекції розвитку особистості. У цьому розумінні діагностика є основою індивідуального підходу. Третьою особливістю діагностики вихованості є те, що перевага в ній надається методам, які сприяють виявленню цілісної позиції особистості. М. Сунцовим виокремлені такі завдання педагогічної діагностики, як: виявлення особистісних якостей вчителя, які впливають

на навчально-виховний процес; виявлення позитивних і негативних сторін вчителя; розробка критеріїв ефективності роботи вчителя; фіксація професійно-необхідного рівня знань і умінь вчителя та надання вчителю конкретної допомоги.

Нормативно-правові документи про організацію методичного супроводу на діагностичних засадах. Вперше питання щодо необхідності врахування індивідуальних потреб педагогів в процесі організації методичного супроводу знайшло відображення у листі МОН України «Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти» (2002 р.): «...створення оптимальної системи методичних заходів та надання педагогам права вільного вибору тих форм, які максимально враховують їхні потреби, запити та інтереси» (<http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/norm-baza.html>). У Інструктивно-методичному листі МОН України «Про планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі» (2002 р.) читаємо: «... всі форми методичної роботи плануються і проводяться на засадах діагностування та диференціації з урахуванням рівня загальної і професійної культури педагогів» (<https://ips.ligazakon.net/document/MUS19329>). Одним з принципів діяльності методичного кабінету ЗДО визначено принцип «науковості, гнучкості і прогностичності методичної роботи з педагогічними кадрами», про що зазначено у «Примірному положенні про методичний кабінет закладу дошкільної освіти» (2018 р.) (<https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/60597/>). Чітко простежуються діагностичні основи організації освітнього процесу у ст.1, 3, 6 та ін. Закону України «Про освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>).

Навіть цей невеликий перелік цитованих нами документів свідчить про нормативне підґрунтя досліджуваного питання і може слугувати дороговказом для фахівців науково-методичної служби щодо організації роботи з педагогами на діагностичних засадах.

Психолого-педагогічні дослідження з питання педагогічного діагностування. Поняття діагностики прийшло в педагогіку з медицини і довгий час викликало суперечки вчених про правомірність його використання в освітньому процесі. Приблизно в один час цей термін у двох країнах не тільки став використовуватися в науковому середовищі, але й посів чільне місце в педагогічній практиці. У науковій літературі поняття діагностика було введено у 1924 р. швейцарським діагностом; поняття педагогічна діагностика розробив і описав німецький вчений К. Інгенкамп (1968 р.), а в Росії — А. Белкін (1981 р.).

Попри це, аналіз наукових досліджень, науково-популярної літератури, фахових періодич-

них видань дає підстави зазначати, що становлення педагогічної діагностики налічує кілька тисячоліть, використовували її ще у стародавньому світі, у школах стародавнього світу, зокрема Давнього Вавилону середини III тисячоліття до н.е. Випробуванням піддавалися майбутні писарі, які мали знати чотири арифметичних дій, вміння вимірювати поля, розподіляти раціони, ділити майно, володіти мистецтвом співу і гри на музичних інструментах.

У Давньому Китаї вперше була запроваджена практика складання іспитів на право зайняти високу чиновницьку посаду. Вона почала складатися за 2200 р. до н.е. Перевірялися знання та вміння із шести «мистецтв»: музики, стрільби із лука, верхової їзди, вміння писати, рахувати, знання ритуалів та церемоній. У різних народів трапляються зовсім незвичні форми випробувань, скажімо, шаховий поєдинок. Саме у такий спосіб індійський цар Девсарм перевіряв мудрість іранців.

Одним з методів педагогічної діагностики сьогодні є тестування. Перші тести з'явилися у XIX ст. Їх запропонував відомий англійський учений Ф. Гальтон, значимість відкриття якого для науки діагностики прирівнюють до значимості винаходів Г. Галілея у фізиці. Ф. Гальтон уперше почав здійснювати точні кількісні виміри якостей, які становлять інтерес для дослідника. Протягом 1884 — 1885 рр. англійський учений провів серію випробувань, у яких відвідувачі лабораторії у віці від 5 до 80 років могли за невелику платню перевірити свої фізичні якості (сила, швидкість реакції тощо), низку фізіологічних можливостей організму і психічних якостей — всього за сімнадцятьма показниками. Таким чином було покладено край тисячолітній практиці інтуїтивного діагностування.

На тестову форму контролю поклалися величезні сподівання учених. Представники нового напрямку реформаторської педагогічної науки другої половини XIX ст. — експериментальної педагогіки — навіть вирішили, що із запровадженням тестів розпочинається науковий період розвитку педагогіки. Проте тести також не були позбавлені вад, а, отже, виявилось, що вони не можуть вважатися універсальним методом вимірювання якостей особистості.

Слід зазначити, що педагогічна діагностика як проблема була і є предметом дослідження таких зарубіжних вчених, як: Г. Вітцлак, Д. Зеєбах, Г. Клаус, Я. Коломінський, І. Мар'яненко, Е. Стоунсон та ін. Серед українських вчених це питання досліджують В. Бондар, В. Безпалько, І. Булах, В. Галузинський, Л. Катаєва, О. Кочетов, Ю. Мальований, А. Маркова, С. Мартиненко, Т. Пономаренко, І. Підласий, Н. Розенберг, С. Сисоева та ін.

Щодо дисертаційних досліджень на цю тему, то нами були опрацьовані дослідження І. Житко,

М. Захарійчук, Т. Купріянич, С. Мартиненко, О. Мельник, Т. Стефановської.

На переконання провідного дослідника проблеми діагностування німецького вченого К. Інгенкампа, педагогічна діагностика покликана оптимізувати процес індивідуального навчання, забезпечити правильне визначення результатів, а також звести до мінімуму помилки, які можуть виникнути в процесі роботи.

Метод діагностування, — стверджує Ю. Конаржевський, — це система правил і операцій, необхідних для вивчення педагогічного процесу та управління ним, а також причин, які впливають на його кінцеві результати (Конаржевський Ю.А., 1997, 79 с.).

Ми цілком підтримуємо твердження В. Урського про те, що лише педагогічна діагностика забезпечує науковий підхід до організації роботи з кадрами, їх професійного розвитку і саморозвитку. Проведення діагностики і особливо самодіагностики педагогічної діяльності спрямоване на оволодіння кожним учителем навичками самоаналізу та самооцінки. Це дозволяє, — переконаний В. Урський, проводити роботу з педагогічними кадрами в режимі активного саморегулювання і самокорекції (Педагогічна діагностика, 2013, с.2).

Методи діагностування. Слід зазначити, що у сучасній науці існують різні підходи щодо класифікації та використання методів діагностування. З усіх існуючих підходів ми виокремили класифікацію методів діагностування педагогів, запропоновану К. Старченко та ін., а саме: 1) інформаційно-констатуючі (спостереження, бесіди та інтерв'ю, анкетування); 2) оцінюючі (експертна оцінка, незалежні характеристики, самооцінка, заповнення діагностичних карт); 3) продуктивні (педагогічний аналіз результатів професійної діяльності і тестування) (Старченко К.М., 2002)

На особливу увагу заслуговує те, що використання різнопланових методів і методик діагностування сприяє виявленню не лише наявного, актуального рівня розвитку професіоналізму педагога закладу дошкільної освіти, а й дає змогу визначити його можливості — «зони найближчого розвитку», тобто перспективи його розвитку в недалекому майбутньому.

Ряд науковців виділяють різні критерії оцінювання рівня сформованості компетенцій педагогів. Ми виокремили ті, які є найбільш характерними: методична компетентність; технологічна компетентність (обізнаність і використання педагогічних технологій, конструювання різних форм роботи з дітьми та співпраці з батьками, здатність акумулювати і використовувати позитивний досвід діяльності колег); рефлексія власної педагогічної діяльності; вміння прогнозувати результати; вміння і готовність вносити корективи

у власну діяльність; моральна культура педагога, етика, естетична, загальна, духовна; загальнопрофесійні уміння і навички (гностичні, конструктивні, комунікативні, організаційні тощо). Це — лише невеликий перелік критеріїв, який, за необхідності, може бути відкорегований.

Основне призначення діагностування рівня професіоналізму педагогічних працівників — надання їм необхідної допомоги у професійному розвитку, виявлення найбільш актуальних професійно-творчих якостей, які потрібно вдосконалити та врахування результатів в організації методичного супроводу.

Висновки діагностування педагогів повинні лягти в основу планування методичного супроводу педагогів у закладі дошкільної освіти. На основі заповнених діагностичних карток має формуватись система методичного супроводу педагогів закладу, організовуватись наставництво, обмін досвідом, зокрема, взаємовідвідування, надання конкретного супроводу і підтримки тим, у кого в цьому є необхідність. Лише на основі діагностування педагогів можна організувати і здійснювати методичний супровід не на загал, «з заплуцаними очима», як проводилось це впродовж десятиліть, а адресно, для тих, кому це потрібно, планувати і проводити лише ті форми методичного супроводу, потребу у яких висловили члени колективу в процесі діагностування. Лише такий методичний супровід буде сприяти вивіщенню власне педагогів та підвищенню якості освітнього процесу у дошкільному закладі.

Рекомендації. Слід зауважити, що педагогічна діагностика, за словами К. Інгенкампа, сприятиме оптимізації процесу індивідуального підходу лише за умови коректного використання діагностичного інструментарію чи без нього. Узагальнюючи опрацьовані психолого-педагогічні дослідження, ми виокремили наступні рекомендації: 1) діагностування педагогів буде успішним за умови створення в колективі дошкільного закладу позитивного емоційного мікроклімату. Саме такий мікроклімат дозволить педагогу «розкритись», не думаючи про можливі негативні наслідки, осуд адміністрації чи колег і сподіватись на дієву допомогу і супровід. Діагностування рівня професійної компетентності працівника важливе та потрібне не як самоціль, а як засіб виявлення рівня його професіоналізму, його педагогічного потенціалу і можливостей колективу в цілому; 2) користуватись діагностичним інструментарієм директору та вихователю-методисту ЗДО слід максимально обачно і акуратно. Висновки результатів анкетування, тестів у жодному разі не повинні сприйматись як дещо раз і назавжди дане, особливо, якщо отримано негативні результати; 3) варто пам'ятати: анкетування і тестування не можуть дати правдиву інформацію, вони можуть лише намітити деяку тенденцію. Тому методи діагностування, запропоновані науковцями, радимо

використовувати лише в комплексі, пам'ятаючи, що основним з них є спостереження. Саме використання методів діагностування в комплексі сприятимуть отриманню інформації, осмислення якої директором і вихователем-методистом ЗДО, допоможе створити в закладі «ситуацію успіху» для всіх і кожного; 4) беручи до уваги невеликі, переважно жіночі колективи дошкільних закладів, зміст результатів діагностування педагога мають бути документом «табу» для інших членів колективу; 3) завдання директора та вихователя-методиста ЗДО (за результатами діагностування) — продемонструвати для інших членів колективу сильні сторони кожного педагога; 4) за результатами діагностування педагогів запрошення на методичні заходи, які плануються і проводяться в колективі мають бути *персональними і адресними*; 5) діагностування педагогів не повинно бути «прив'язано» тільки до атестації кадрів, а має бути безперервним процесом і охоплювати всіх педагогічних працівників; 6) вихователі, напрацьовуючи практичні навички роботи з діагностичним матеріалом, активізують власний творчий потенціал, включаються у розробку критеріїв та показників оцінювання, виявляють зацікавленість у підвищенні професійної компетентності. Таким чином відбувається впровадження діагностичної діяльності у практику роботи з дітьми та батьками; 7) педагогічне діагностування створює умови для організації самопрогнозування і самодіагностики вихователями.

Висновки. Використання педагогічного діагностування директором та вихователем-методистом дошкільного закладу дозволяє підвищити ефективність реалізації основних завдань методичного супроводу, шляхом його диференціації, а саме, забезпечення безперервної освіти вихователів та оптимізації освітнього процесу дошкільного закладу.

Попри те, що накопичений більше, ніж столітній досвід використання точних кількісних методів вимірювання, ще й сьогодні педагогічна діагностика не стала органічною складовою частиною професійної діяльності керівників закладів освіти і окремих педагогів. У переважній більшості вона використовується не тому рівні, на якому застосовується психодіагностика у психологів, медична діагностика у медиків і технічна діагностика у інженерів. Лише розуміння керівниками закладів освіти необхідності використання діагностування педагогів у організації методичного супроводу дає і буде давати у майбутньому найголовніший результат — підвищення якості освітньої роботи з дітьми.

Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з опрацюванням спецкурсу для директорів та вихователів-методистів ЗДО на курсах підвищення кваліфікації, вивченням досвіду роботи колективів ЗДО щодо використання діагностування педагогів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Академічний тлумачний словник української мови (1970-1980)* URL: <http://sum.in.ua/s/diaghnoz> (дата звернення 11.02.2021 р.).
2. Белкін А.С. *Теорія і методика педагогічної діагностики відхилень у поведінці школярів*: Дис. д-ра пед. наук. / А.С. Белкін — М., 1980. — 580 с.
3. Битинас Б.П. *Педагогическая диагностика: сущность, функции, перспективы* / Б.П. Битинас, Л.И. Катаева. // Сов. педагогика. 1994. — №7.
4. *Всеукраїнський партнерський форум «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями»* (09.02.2021р.) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QLGkzN602n8> (дата звернення 15.02.2021 р.)
5. *Діагностування в системі внутрішкільної методичної роботи*: Сб. метод. рекомендації для заступників директорів школи з навчально-виховної та методичної роботи / Сост. Кучерова Г. М. — Житомир, 2008.
6. *Закон України «Про освіту»* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 28.02.2021 р.).
7. *Енциклопедія освіти* / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г.Кремень. К. Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
8. Ингенкамп К. *Педагогическая диагностика*: пер. с нем. / К.Ингенкамп. — М.: Педагогика, 1991. 240 с.
9. Конаржевский Ю.А. *Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управление школой* / Ю.А.Конаржевский. М.: Педагогический поиск, 1997. 79 с.
10. *Краткая медицинская энциклопедия*: в 3-х т. АМН СССР.-гл. ред. Б.В.Петровский. 2-е изд. М: Сов. энциклопедия. Т.1. 1989. 624 с.
11. Мартиненко С.М. *Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи*: навчально-методичний посібник / С. М. Мартиненко. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. С. 69–84.
12. Пономаренко Т. О. *Культуровідповідне управління якістю дошкільної освіти* : навч.- метод. посібник для управлінців у галузі дошкільної освіти, студентів вищ. навч. закладів, аспірантів, викладачів / Т. О. Пономаренко. Луганськ: Альма-матер, 2006. 230 с.
13. *Примірне положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти* (2018 р.) URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/60597/> (дата звернення 14.02.2021 р.).
14. *Про планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі- інструктивно-методичний лист МОН України* (2002 р.) URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS19329> (дата звернення 16.02.2021 р.).
15. *Педагогічна діагностика*. Методичні рекомендації / Укл. В. Уруський, 2013. URL: <http://bcmc.kiev.ua/docs/peddiagnostika.pdf> (дата звернення 07. 02.2021 р.)
16. *Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти — лист МОН України 2002 р.* URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/norm-baza.html> (дата звернення 04.02.2021 р.).
17. Старченко К.М. *Технологія управлінської діяльності* / Старченко К.М., Пуцов В.І., Гадзецький Б.В. К.,2002.
18. Цехмістрова Г. С. *Управління в освіті та педагогічна діагностика* : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Г. С. Цехмістрова, Н. А. Фоменко. К.: Вид. Дім «Слово», 2005. 280 с.

REFERENCES

1. Akademichny`j tлумachny`j slovny`k ukrayins`koyi movy` (1970-1980) [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language] URL: <http://sum.in.ua/s/diaghnoz> (data zvernennya 11.02.2021) (ukr).
2. Byelkin A.S. (1980) Teoriya i metodyka pedahohichnoyi diahnostyky vidkhylen`u povedintsi shkolyariv: Dys. d-ra ped. Nauk [Theory and methodology of pedagogical diagnostics of deviations in the behavior of schoolchildren: Dis. Dr. ped. sciences] M., 580 (rus).
3. Bytynas B.P., Kataeva L.I. (1994) Pedahohycheskaya dyahnostyka: sushhnost, funkcyu, perspektyvy [Pedagogical diagnostics: essence, functions, perspectives] Sov. pedahohyka. №7 (rus).
4. Vseukrayins`kyy partners`kyy forum Osvita Ukrainy 2021: stratehichni tsili ta priorytetni napryamy [All-Ukrainian Partnership Forum Education of Ukraine 2021: Strategic Goals and Priorities] (09.02.2021) URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QLGkzN602n8>(data zvernennya 15.02.2021) (ukr).
5. Diahnostuvannya v systemi vnutrishkil`noyi metodychnoyi roboty: Sb. metod. Rekomendatsiyi dlya zastupnykiv dyrektoriv shkoly z navchal`no-vykhovnoyi ta metodychnoyi roboty [Diagnosis in the system

- of in-school methodical work: Sat. method. recommendations for deputy principals of the school on educational and methodical work] Sost. Kucherova H. M., Zhytomyr, 2008 (ukr).
7. Zakon Ukrainy Pro osvitu [Law of Ukraine On Education] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (data zvernennya 28.02.2021) (ukr).
8. Entsyklopediya osvity [Encyclopedia of Education] (2008)/ Akad. ped. nauk Ukrainy; hol. red. V.H.Kremen'. K. Yurinkom Inter, 1040 (ukr).
9. Ynhenkamp K. (1991) Pedagogicheseskaya dyahnostyka: per. s nem. [Pedagogical diagnostics] M., Pedagogika, 240 (rus).
10. Konarzhevskiy Yu.A. (1997) Pedagogicheskiy analiz uchebno-vospitatel'nogo processa y upravlenye shkoloj [Pedagogical analysis of the educational process and school management] M., Pedagogicheskiy poysk, 79 (rus).
11. Kratkaya medycynskaya entsyklopediya [Brief Medical Encyclopedia] (1989) v 3-x t. A M N SSSR. hl. red. B.V.Petrovskiy. 2-e yzd. M: Sov. entsyklopediya.- T.1, 624 (rus).
12. Martynenko S.M. (2010) Osnovy diahnostichnoyi diyal'nosti vchytelya pochatkovoyi shkoly: navchal'no-metodychnyy posibnyk [Fundamentals of diagnostic activities of primary school teachers] K., Kyiv's'kyi universytet imeni Borysa Hrinchenka, 69–84 (ukr).
13. Ponomarenko T. O. (2006) Kul'turovidpovidne upravlinnya yakisty doshkil'noyi osvity [Culturally appropriate quality management of preschool education] navch.-metod. posibnyk dlya upravlintsiv u haluzi doshkil'noyi osvity, studentiv vyshch. navch. zakladiv, aspirantiv, vykladachiv, Luhans'k, Al'ma-mater, 230 (ukr).
14. Prymirne polozhennia pro metodychni kabinet zakladu doshkilnoi osvity [Approximate provision on the methodical office of the preschool institution] (2018), URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/60597/> (data zvernennia 14.02.2021) (ukr).
15. Pro planuvannia osvitnoho protsesu v doshkilnomu navchalnomu zakladi instruktivno-metodychni [About planning of educational process in preschool educational institution] lyst MON Ukrainy (2002) URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS19329> (data zvernennia 16.02.2021) (ukr).
16. Pedagogichna diahnostyka [Pedagogical diagnostics] (2013) Metodychni rekomendatsiyi. Ukl. V. Urus'kyi, URL: <http://bcmc.kiev.ua/docs/peddiagnostika.pdf> (data zvernennia 07.02.2021) (ukr).
17. Starchenko K.M., Putsov V.I., Hadzets'kyi B.V (2002) Tekhnolohiya upravlins'koyi diyal'nosti [Management technology], K. (ukr).
18. Tsekhmistrova H. S., Fomenko N.A. (2005) Upravlinnya v osviti ta pedagogichna diahnostyka [Management in education and pedagogical diagnostics]: navch. posibnyk dlya stud. vyshch. navch. zakladiv K., Vyd. Dim Slovo, 280 (ukr).

ДИАГНОСТИКА ПЕДАГОГОВ КАК ОСНОВНОЙ ПРИНЦИП МЕТОДИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ

Коваленко Елена,

кандидат педагогических наук, доцент, доцент, Киевский университет имени Бориса Гринченка, ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2, 04053, г.Киев, Украина, o.kovalenko@kubg.edu.ua

В статье, на основе обработки толковых словарей, энциклопедий, справочников и т.п., представлена дефинитивная характеристика основных понятий исследования «диагноз», «диагностирование», «педагогическое диагностирование», «диагностика педагогической деятельности» и охарактеризованы значение диагностирования педагогов как основного принципа методического сопровождения организации образовательного процесса в учреждении дошкольного образования. Представлен ретроспективный обзор использования диагностирования в педагогике. Подано цитирование нормативно-правовых документов по вопросам образования об организации методического сопровождения на основе диагностики. Представлены результаты обработки психолого-педагогических исследований по вопросам диагностирования педагогов в отечественной и зарубежной педагогике. Представлена классификация методов диагностирования (наблюдение, самоанализ и самооценка, анкетирование, заполнение диагностических карт и т.п.) и ее принципов. Очерчены методические рекомендации по использованию диагностирования педагогов как основного принципа методического сопровождения образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

Ключевые слова: адресность методического сопровождения, диагностирование, методы диагностирования, методическое сопровождение, индивидуальный подход, критерии оценивания.

DIAGNOSTICS OF TEACHERS AS A BASIC PRINCIPLE OF METHODOLOGICAL SUPPORT ORGANIZATIONS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION

Kovalenko Elena,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor, Boris Grinchenko Kyiv University, Bulvarno-Kudryavskaya street, 18/2, 04053, Kiev, Ukraine, o.kovalenko@kubg.edu.ua

The article on the basis of elaboration of dictionaries, encyclopedias, reference books, etc. presents a definitive description of the basic concepts of research «diagnosis», «diagnosis», «diagnosis», «pedagogical diagnosis», «diagnosis of pedagogical activity» and describes the importance of diagnosing teachers as the main basis of methods. organization of the educational process in the institution of preschool education. A retrospective review of the use of diagnosis in pedagogy in ancient Babylon and ancient China is presented, as well as the introduction of the use of testing by the English scientist F. Galton. The citation of normative-legal documents on education concerning the organization of methodical support on diagnostic bases is given. The results of elaboration of psychological and pedagogical researches on diagnosing in domestic and foreign pedagogy are presented (K. Ingenkamp, A. Belkin, V. Bondar, O. Bondarchuk, V. Galuzinsky, G. Yelnikova, S. Martynenko, M. Suntsov, Yu. Malovany, S. Sysoeva, V. Urusky, G. Tsekhmistrova, etc.). The classification of methods of diagnosing teachers (according to K. Starchenko) into three groups is given: 1) information-ascertaining (observations, conversations and interviews, questionnaires); 2) assessors (expert assessment, independent characteristics, self-assessment, filling in diagnostic cards); 3) productive (pedagogical analysis of the results of professional activity and testing). Based on the generalization of research by psychologists and teachers, the criteria for assessing the level of formation of competencies of teachers of preschool institutions are presented. Methodical recommendations on the use of diagnosing teachers as the main basis of methodical support of the educational process in preschool education are highlighted.

Key words: *assessment criteria, diagnosis, diagnostic methods, individual approach, methodological support, targeting of methodological support.*

Стаття надійшла до редакції: 03.03.2021

Прийнято до друку: 13.03.2021